

Voorwoord

Aandacht voor gezond en evenwichtig opgroeien is niet alleen vanuit maatschappelijk oogpunt noodzakelijk, maar in de eerste plaats in het belang van kinderen en jongeren zelf. Zij vormen een kwetsbare groep, gekenmerkt door snelle lichamelijke, emotionele en psychische ontwikkeling. De preventieve zorg, die het bevorderen, bewaken en behouden van de gezondheid, groei en ontwikkeling van jeugdigen nastreeft, wordt in algemene termen "jeugdgezondheidszorg" genoemd.

De jeugdgezondheidszorg in Vlaanderen is de laatste jaren sterk in beweging. Deze ontwikkelingen zijn niet alleen ingegeven door demografische evoluties en wijzigingen in het patroon van gezondheid en gezondheidsproblemen van kinderen en jongeren. Recente organisatorische vernieuwingen, zowel in de zuigelingenzorg als in de schoolgezondheidszorg, zijn een belangrijke stimulans geweest voor meer multidisciplinaire samenwerking in de zorg voor jongeren. Met de ontwikkeling van richtlijnen voor goede preventieve praktijkvoering wordt bovendien een kwalitatief hoogstaande integrale jeugdgezondheidszorg nagestreefd, die gebaseerd is op wetenschappelijke evidentie of op professionele consensus wanneer deze evidentie nog ontbreekt.

In overeenstemming hiermee wordt van artsen, die in dit complexe werkveld actief (willen) zijn, in toenemende mate een specifieke professionaliteit verwacht. De Masteropleiding Jeugdgezondheidszorg wil hieraan tegemoet komen, en biedt artsen, die een tewerkstelling in de jeugdgezondheidszorg ambiëren, een wetenschappelijke opleiding met aandacht voor de beroepspraktijk.

Naast allerlei praktische informatie met betrekking tot de inschrijving e.d., vindt u in deze brochure een overzicht van de doelstellingen en de inhoud van het opleidingsprogramma en van de verschillende flexibele opleidingstrajecten.

Voor bijkomende toelichting kan u steeds terecht bij een van de secretariaten, waarvan u de coördinatoren terugvindt in deze brochure. Wij hopen u binnenkort als nieuwe student te kunnen verwelkomen.

De Interuniversitaire Stuurgroep

Doelstellingen

Het algemeen doel van de opleiding Jeugdgezondheidszorg is, via efficiënt gebruik van verschillende onderwijsvormen, de student in staat stellen als preventiearts in de jeugdgezondheidszorg de gezondheid, de groei en de ontwikkeling van jongeren te helpen bevorderen, bewaken en behouden.

Algemene uitgangspunten hierbij zijn:

- omstandigheden waarin de jongeren leven,
- de collectieve dimensie van gezondheid in de ruime zin van het woord,
- de samenwerking met andere disciplines,
- een wetenschappelijke basis voor het functioneren (evidence-based).

Dit veronderstelt in het algemeen van de jeugdarts:

- een sociale en ethische attitude,
- een preventieve attitude in de ruime zin van het woord,
- een wetenschappelijke attitude en het engagement om levenslang te leren.

Toelatingsvoorwaarden

De Master na Master (ManaMa)-opleiding Jeugdgezondheidszorg staat open voor houders van het diploma Master in de Geneeskunde.

Doelpubliek

In het algemeen richt de opleiding zich tot artsen die een taak ambiëren in de preventieve gezondheidszorg voor kinderen en jongeren.

- Het is een wettelijke bekwaamheidsvereiste voor tewerkstelling in de **Centra voor leerlingenbegeleiding** (jeugdgezondheidszorg voor schoolgaande jongeren).
- Voor tewerkstelling in de zuigelingenzorg (consultatiebureaus) vraagt **Kind en Gezin** een getuigschrift van het met succes volgen van een welbepaald deel van de opleiding, in functie van de relevantie van de verschillende opleidingsonderdelen voor het functioneren als consultatiebureau-arts.
- De opleiding richt zich ook tot artsen die tewerkstelling nastreven in **overheidsdiensten Volksgezondheid**, zoals de Federale of Vlaamse Administraties Gezondheidszorg.
- De opleiding is sterk aanbevolen voor artsen die een **medische coördinatiefunctie binnen Kind en Gezin** ambiëren.

Door de grote aandacht voor zelfstandig leren, met beperking van het aantal contacturen, behoren deeltijds werkende artsen tot het doelpubliek van deze opleiding. De opleiding is zo opgevat dat de professionele activiteiten en het opleidingsproces elkaar wederzijds bevorderen.

Organisatie

De ManaMa Jeugdgezondheidszorg wordt interuniversitair georganiseerd door de Katholieke Universiteit Leuven, de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Gent en de Vrije Universiteit Brussel.

Inschrijving

De keuze van de instelling van inschrijving is volledig vrij.

Katholieke Universiteit Leuven – Studentenadministratie
(*K.U.Leuven*)

Universiteitshal - Naamsestraat 22 - bus 5401 - 3000 Leuven

Tel 016 32 40 40 - E-mail: sa@kuleuven.be

<http://www.kuleuven.be/inschrijvingen>

Universiteit Antwerpen - Stadscampus

(*UAntwerpen*)

Gebouw S, lokaal S017 - Lange St. Annastraat 7

2000 Antwerpen

Tel 03 275 56 30 - E-mail: inschrijven@ua.ac.be

www.ua.ac.be/inschrijvingen

Universiteit Gent – Studentenadministratie

(*UGent*)

Eerste inschrijving:

Centrale Studentenadministratie

Sint-Pietersnieuwstraat 33 (Ufo)

9000 Gent

Herinschrijving

De meeste studenten kunnen zich elektronisch herinschrijven op

<http://herinschrijving.ugent.be/index.html>

<http://www.ugent.be/nl/onderwijs/administratie/inschrijven>

Vrije Universiteit Brussel - Campus Jette

(*VUB*)

Gebouw A, Faculteitssecretariaat Geneeskunde en Farmacie

Laarbeeklaan 103

1090 Brussel

Tel 02 477 41 10

<http://www.vub.ac.be/infovoor/toekomstigestudenten/inschrijvingen.html>

Inschrijvingsmodaliteiten en -gelden

Inschrijving met diplomacontract

Studenten die het **diploma Master in de Jeugdgezondheidszorg** wensen te behalen via het *voltijdse* (60 stp per academiejaar) of *deeltijdse traject* (1^e jaar deel 1: 30 stp - 1^e jaar deel 2: 30 stp - 2^e jaar deel 1: 27 stp - 2^e jaar deel 2: 33 stp)

Studenten die het **getuigschrift van consultatiebureau-arts** wensen te behalen (1^e jaar: 30 stp - 2^e jaar: 27 stp)

Contacteer het secretariaat van de universiteit van inschrijving voor specifieke informatie over inschrijvingsmodaliteiten voor dit traject.

Inschrijving met creditcontract

Studenten die specifieke **credits** wensen te behalen.

Contacteer het secretariaat van de universiteit van inschrijving voor specifieke informatie over inschrijvingsmodaliteiten voor dit traject.

Opleidingscheques

Met de opleidingscheques kan u de opleiding gedeeltelijk betalen.

Meer informatie vindt u op de website:

<http://www.vdab.be/opleidingscheques/werknemers.shtml>

Informatie over de opleiding

- Vragen i.v.m. de algemene organisatie van de opleiding:
Coördinatie-secretariaat
- Vragen i.v.m. specifieke opleidingsonderdelen:
Secretariaat van de coördinator die verantwoordelijk is voor het betreffende opleidingsonderdeel

Secretariaten

Coördinatie-secretariaat en opleidings-secretariaat K.U.Leuven

Mevr. Y. Libens of prof. K. Hoppenbrouwers
Dienst Jeugdgezondheidszorg K.U.Leuven
Kapucijnenvoer 35 (1ste verdieping) – bus 7001
3000 Leuven
Tel 016 33 68 73 – Fax 016 33 68 83
karel.hoppenbrouwers@med.kuleuven.be

Opleidings-secretariaat UAntwerpen

Mevr. E. Engelen
Campus Drie Eiken
Vaccin & Infectieziekten Instituut (VAXINFECTIO)
Gebouw R, 2^e verdieping, lokaal R2.12
Universiteitsplein 1
2610 Antwerpen
Tel 03 265 25 23 – Fax 03 265 26 40
emmy.engelen@ua.ac.be

Opleidings-secretariaat UGent

Mevr. L. Poupeye
Vakgroep Pediatrie en Genetica UGent
De Pintelaan 185 – 3K12D
9000 Gent
Tel 09 332 35 80 – Fax 09 332 38 75
leen.Poupeye@UGent.be

Opleidings-secretariaat VUB

Mevr. D. Van den Broeck
Maatschappelijke Gezondheidszorg VUB
Laarbeeklaan 103
1090 Brussel
Tel 02 477 47 25 – Fax 02 477 42 19
dvdbroec@vub.ac.be

Website: www.opleiding-jgz.be

Onze website is dé handleiding die u doorheen het academiejaar loodst.

Hier vindt u de laatste updates over:

- Ad valvas 1e en 2e jaar:
  - Uurroosters
  - Programma's van de verschillende opleidingsonderdelen
  - Lokatie van de lessen
  - Wegbeschrijvingen
  - Mededelingen omtrent de lessen
  - Slides en elektronische literatuur
  - Vacatures
  - Navorming
- Vademecum:
  - Contactgegevens van de opleidingscoördinatoren
  - Contactgegevens van de secretariaten
  - Contactgegevens van de mede-studenten (beveiligd d.m.v. paswoord)
- Examenpagina
  - Informatie over de examens
- ...

Programma

Eén opleiding met 2 twee afstudeerrichtingen

1. Het **diploma van Master in Jeugdgezondheidszorg** (jeugdarts), geeft recht op tewerkstelling in de sector jeugdgezondheidszorg in de brede zin van het woord (inclusief CB en CLB) en kan op twee manieren behaald worden:
  - door de opleiding voltijds, d.i. in twee academiejaren, te volgen,
  - door de opleiding deeltijds, d.i. in drie of vier academiejaren, te volgen.
2. Het **getuigschrift van consultatiebureau-arts**
Hiervoor doorloopt de student een specifiek deeltijds traject gespreid over twee academiejaren, in functie van de relevantie van de verschillende opleidingsonderdelen voor het functioneren als CB-arts.
De student kan later beslissen het volledige opleidingsprogramma verder af te werken door ook de resterende delen van het programma te volgen en hierdoor het diploma van Master in Jeugdgezondheidszorg te behalen.

Het onderwijs vindt plaats verspreid over de vier deelnemende universiteiten. De contacturen zijn voorzien op vrijdag van 10u00 tot 13u00 en van 14u00 tot 17u00. Tijdens het 1e jaar wordt voor het Inleidend Opleidingsonderdeel ook lesgegeven op zaterdag van 09u00 tot 12u00 en van 13u00 tot 16u00. Aanwezigheid van 80 % per opleidingsonderdeel is verplicht. Indien dit uitzonderlijk niet mogelijk is, wordt een vervangformule voorzien.

De opleiding wordt gecoördineerd door een Interuniversitaire Stuurgroep bestaande uit afgevaardigden van de betrokken vakgroepen van de K.U.Leuven, UAntwerpen, UGent en VUB. Deze Stuurgroep evalueert het onderwijs permanent, in samenwerking met de Opleidingscommissie, die bestaat uit afgevaardigden van de opleidingscoördinatoren en van studenten.

Opbouw programma

VT: voltijds

DT: 1=1^e deel 1^e jaar - 2=2e deel 1e jaar

DT: 3=1e deel 2e jaar - 4=2e deel 2e jaar

CB: cb-traject

SP: aantal studiepunten per opleidingsonderdeel

Opleidingsonderdelen 1e jaar	VT	DT	CB	SP
Van Gezondheidszorg tot Jeugdgezondheidszorg	☒	1	☒	18
De Zuigeling: Geboorte en Groei	☒	1	☒	6
Het Jonge Kind: Motoriek en Taal	☒	1	☒	6
Het Schoolkind: Gezond Groot Worden	☒	2		6
De Adolescent: Maturatie en Milieu	☒	2		6
Stage 1	☒	2		8
Masterproef 1	☒	2		10
Opleidingsonderdelen 2e jaar				
Opleidingsonderdelen 2e jaar	VT	DT	CB	SP
De Zuigeling: Voeding en Veiligheid	☒	3	☒	6
Het Jonge Kind: Opvoeding en Gezin	☒	3	☒	6
Het Schoolkind: Leren en Gedrag	☒	4		6
De Adolescent: Leefstijl en Psychosociale gezondheid	☒	4		6
Communicatie	☒	3	☒	6
Beleid	☒	4		3
Stage 2	☒	3	☒	9
Masterproef 2	☒	4		18

Beschrijving van de opleidingsonderdelen

1. Van Gezondheidszorg tot Jeugdgezondheidszorg (1^e jaar)

Lokatie: K.U.Leuven

Studiepunten: 18

Contacturen: 60

Coördinator: K. Hoppenbrouwers (K.U.Leuven)

Lesgevers: docenten van de 4 deelnemende universiteiten en vertegenwoordigers Kind en Gezin en centra voor leerlingenbegeleiding

In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de organisatie en structuur van de gezondheidszorg, de welzijnszorg en het onderwijs in het algemeen, en van de preventieve zorg voor jeugdigen in het bijzonder. De respectieve gangbare denkmodellen worden aangereikt en worden gekaderd binnen een historische en internationale context.

Daarnaast wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen op medisch-ethisch, juridisch en deontologisch gebied, en meer specifiek deze die verband houden met het collectief-preventief functioneren.

Er wordt aandacht besteed aan de begrippen normaliteit en normale variatiebreedte zodat de studenten in staat zijn te werken met kansen en met programmatische opsporingstechnieken (systematisch, volgens protocollen, planmatig, methodisch denken en werken).

De groei, de ontwikkeling, het gezondheidsgedrag en de gezondheidstoestand (fysiek, psychisch en sociaal) van jongeren, en van de factoren die daarop van invloed zijn (determinanten), zowel op het niveau van groepen als individuen, worden aangeleerd opdat de studenten in staat zijn deze te evalueren.

Didactische werkvormen

- Het zelfstandig verwerken van wetenschappelijke informatie die via leesopdrachten wordt ter beschikking gesteld
- Interactieve colleges waarin, aansluitend bij het zelfstandig studiewerk, voor wetenschappelijke verdieping wordt gezorgd

Evaluatie

- Aanwezigheid en inzet tijdens de lessen
- Deelname aan een workshop

2. Leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen (1^e en 2^e jaar)

Studiepunten per opleidingsonderdeel: 6

Contacturen per opleidingsonderdeel: 24

Opbouw per opleidingsonderdeel:

- 3 themadagen
- 1 dag vaardigheidstraining
(cfr. 3. Vaardigheid)

In de leeftijdsgebonden thema's leren de studenten door eigen (lichamelijk, psychisch en sociaal) onderzoek, en rekening houdend met de bevindingen van andere disciplines, een probleem en de verdere aanpak ervan te omschrijven.

De verschillende systemen van gezondheidsbewaking en gezondheidsinformatiesystemen worden aangereikt waarbij van de studenten gevraagd wordt deze kritisch te evalueren en de resultaten ervan toe te passen op de eigen populatie en voor eigen doeleinden.

De vereiste vaardigheden worden aangeleerd om te functioneren als jeugdarts, met name klinische, sociale en communicatieve vaardigheden.

Implementatiestrategieën worden voorgesteld om deze te kunnen toepassen onder meer op het vlak van vaccinatiebeleid.

Deze leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen behandelen voor de gekozen leeftijdsgroep en onderwerpen de beschikbare (wetenschappelijke en praktijkgerichte) informatie van detectie, analyse en begeleiding op een geïntegreerde manier.

Inhoudelijk verlopen de opleidingsonderdelen volgens eenzelfde stramien:

- Probleemdefiniëring
- Epidemiologische achtergrond
- Determinanten (fysisch-chemisch, psychisch-sociaal en gedragsmatig)
- Communicatie (inclusief gezondheidsbevordering) en samenwerking
- Protocollen en standaarden
- Zorgsysteem en beleid

Didactische werkvormen

- Het zelfstandig verwerken van wetenschappelijke informatie die via leesopdrachten wordt ter beschikking gesteld
- Interactieve colleges waarin, aansluitend bij het zelfstandig studiewerk, voor wetenschappelijke verdieping wordt gezorgd
- Inbreng van eigen praktijkervaring in de groepsdiscussies
- Training van specifiek te verwerven vaardigheden aansluitend bij de behandelde leeftijdsgroep en thematieken in het kader van aparte seminaria
- Wetenschappelijke presentaties (1 onderwerp per student)

Evaluatie

Leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen 1^e jaar

- Aanwezigheid en inzet tijdens de lessen
- Schriftelijk openboekexamen
- Evaluatie op basis van open vragen en schriftelijke bespreking van een casus

Leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen 2^e jaar

- Aanwezigheid en inzet tijdens de lessen
- Mondeling openboekexamen, met schriftelijke voorbereiding
- Evaluatie op basis van bespreking van casussen

2.1 Module Zuigeling: Geboorte en Groei (1^e jaar)

Lokatie: K.U.Leuven

Coördinator: P. De Cock (K.U.Leuven) en P. Van Royen (UAntwerpen)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Pre- en perinatale gezondheid, groei en ontwikkeling

- Opsporing en preventie van specifieke risico's tijdens de zwangerschap
- Gericht medisch-preventief onderzoek van de pasgeborene (inclusief screeningen)
- Opsporing van genetische afwijkingen
- Specifieke risicosituaties

Gezondheid, groei en ontwikkeling van 0 tot 1 jaar

- Gericht medisch-preventief onderzoek van de zuigeling (inclusief screeningen)
- Stoornissen in groei en lichamelijke ontwikkeling van zuigelingen
- Stoornissen in psychomotorische ontwikkeling van zuigelingen
- Courante gezondheidsproblemen

2.2 Module Jonge Kind: Motoriek en Taal (1^e jaar)

Lokatie: UAntwerpen

Coördinator: P. Van Damme (UAntwerpen) en A. Jansen (VUB)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra en organisaties

Gezondheid, groei en ontwikkeling van 1 tot 3 jaar

- Gericht medisch-preventief onderzoek van de peuter (inclusief screeningen)
- Stoornissen in psychomotorische ontwikkeling van de peuter
- Courante gezondheidsproblemen

Taal- en spraakontwikkeling

- Normale taal- en spraakontwikkeling
- Stoornissen in de taal-/spraakontwikkeling

2.3 Module Schoolkind: Gezond Groot Worden (1^e jaar)

Lokatie: UGent

Coördinator: J. De Schepper (UGent) en K. Hoppenbrouwers (K.U.Leuven)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Gezondheid, groei en ontwikkeling van 3 tot 12 jaar

- Gericht medisch-preventief onderzoek van het schoolkind (inclusief screenings)
- Stoomissen in groei en lichamelijke ontwikkeling bij het schoolkind
- Psychomotorische en psychosociale ontwikkeling van het schoolkind
- Courante gezondheidsproblemen

Gezonde voeding

Beweging en sport

- Fysieke fitheid en fysieke activiteit in relatie tot gezondheid

2.4 Module Adolescent: Maturatie en Milieu (1^e jaar)

Lokatie: VUB

Coördinator: L. Peremans (VUB) en J. De Schepper (UGent)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Gezondheid, groei en ontwikkeling van 12 tot 18 jaar

- Gericht medisch-preventief onderzoek van de adolescent (inclusief screenings)
- Stoomissen in groei en lichamelijke ontwikkeling van de adolescent
- Courante gezondheidsproblemen

Relatie Milieu-Gezondheid

- Fysisch-chemisch en biologisch milieu
- Arbeidsmilieu (welzijn op het werk – risicoperceptie en –analyse)
- Macromilieu (cultuur, socio-economische context...)

2.5 Module Zuigeling: Voeding en Veiligheid (2^e jaar)

Lokatie: UAntwerpen

Coördinator: P. Van Damme (UAntwerpen) en K. Hoppenbrouwers (K.U.Leuven)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Voeding

- Voeding en voedingsproblemen bij zuigelingen
- Consensusrichtlijnen i.v.m. zuigelingenvoeding
- Communiceren over voeding
- Voedselveiligheid

Hygiëne en infectieziekten

- Preventie thuis en in opvangsituaties
- Vaccinatiebeleid

Veilig en gezond milieu: Materiële omgeving

Zorgsysteem

- Prenatale periode
- Zuigelingenperiode

2.6 Module Jonge Kind: Opvoeding en Gezin (2^e jaar)

Lokatie: VUB

Coördinator: A. Jansen (VUB) en J. De Schepper (UGent)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Gedrag, Opvoeding en Opvoedingsondersteuning

- Pedagogische en ontwikkelingsgerichte aspecten
- Problematische opvoedingssituaties
- Courante opvoedingsmoeilijkheden
- Socio-culturele invloeden op groei en ontwikkeling

Socio-emotioneel welzijn van ouders/opvoeders en kind

- Post-partum depressie
- Ouder/opvoeder – kind interactie
- Kindermishandeling en verwaarlozing

Zorgsysteem

- Peuterperiode

2.7 Module Schoolkind: Leren en Gedrag (2^e jaar)

Lokatie: K.U.Leuven

Coördinator: P. De Cock (K.U.Leuven) en A. Jansen (VUB)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Leren en leerstoornissen

- Dyslexie, dyscalculie
- Pathologie van taal- en spraakontwikkeling
- Schoolrijpheid

Gedrag en geestelijke gezondheid

- Gedragsproblemen
- Psychiatrische problemen
- Psychosomatiek
- Sociaal incompetent gedrag

Het kind met beperkingen

- Lichamelijke en sensorische beperking
- Mentale retardatie
- Het chronisch zieke kind

Zorgsysteem: Basisschoolperiode

2.8 Module Adolescent: Leefstijl en Psychosociale Gezondheid (2^e jaar)

Lokatie: UGent

Coördinator: D. Matthys (UGent) en L. Peremans (VUB)

Lesgevers: docenten van de 4 participerende universiteiten en vertegenwoordigers van diverse centra

Gezondheidsgedrag en risicogedrag

- Voeding, beweging, middelengebruik, seksualiteit

Gezondheidsbevordering

- Sociale integratie en sociale vaardigheden
- Introductie van gezondheidsdenken

Psychosociale en psychiatrische problemen

Zorgsysteem: Adolescentieperiode

3. Vaardigheid (1^e en 2^e jaar)

Studiepunten Stage: 8 (1^e jaar) + 9 (2^e jaar)

Coördinatoren: K. Hoppenbrouwers (K.U.Leuven) en P. Van Royen (UAntwerpen)

De studenten leren vaardigheden en attitudes aan om samen te werken met anderen, zodat ze in staat zijn tot efficiënte netwerkvorming met de gezondheid- en welzijnssector en beschikken over de vereiste klinische, sociale en communicatieve vaardigheden om te functioneren als jeugdarts.

De vaardigheidslijn omvat enerzijds het aanleren van specifieke vaardigheden in het kader van de verschillende leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen, en anderzijds een aparte ("in service") stage in het werkveld.

3.1 Vaardigheidstraining

Vaardigheidstraining vormt een vast onderdeel van de leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen. Aansluitend bij de behandelde leeftijdsgroepen en thematieken worden per opleidingsonderdeel de te verwerven vaardigheden gedefinieerd. Het betreft zowel het aanleren van screeningsmethodieken, als vaardigheden van gespreksvoering, communicatie en samenwerken. Deze vaardigheden worden in het kader van aparte seminars per opleidingsonderdeel in de praktijk ingeoeft.

3.2 Stage

De stage omvat tijdens het eerste jaar een grondige kennismaking met de werkvelden die van toepassing zijn op de jeugdgezondheidszorg (K&G en CLB). Dit is Stage Jeugdgezondheidszorg ("Stage 1").

De stage in het tweede jaar omvat een kennismaking met zorgverstrekkers en diensten waarmee in het kader van de jeugdgezondheidszorg wordt samengewerkt. Dit is de Netwerkstage ("Stage 2").

Evaluatie

- Deelname aan vaardigheidstrainingen tijdens de leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen
- Vaardigheidsboekje met vaardigheidsdoelstellingen en persoonlijke leeragenda (eerste jaar) of verslag van de netwerkstage (tweede jaar)
- De mate waarin de persoonlijke leeragenda werd uitgevoerd
- Rapportering van casussen
- Minstens 1 individueel gesprek per student per opleidingsjaar met de stagecoördinator

4. Wetenschap (1^e en 2^e jaar)

Studiepunten: 10 (1^e jaar) + 18 (2^e jaar)

Coördinator: L. Peremans (Masterproef 1, VUB)
P. Van Damme (Masterproef 2, UAntwerpen)

4.1 Masterproef deel 1

Masterproef deel 1 (Wetenschappelijk groepswerk) bestaat uit een reeks van vijf seminaria verspreid over het eerste jaar, met een inleidend seminarie en vier seminaria die elk aansluiten bij een van de vier leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen. In deze seminaria doorlopen de studenten in groep de verschillende stadia van het wetenschappelijk onderzoek.

De volgende leerinhouden en leeractiviteiten komen hierin aan bod:

- Algemeen overzicht van de verschillende aspecten van wetenschappelijk onderzoek in jeugdgezondheidszorg
- “Evidence-based medicine” in de praktijk
- Opzet van een onderzoek:
  - een onderzoeksvraag formuleren,
  - de keuze van study-design, onderzoeksinstrumenten, steekproef,
  - gegevens verzamelen,
  - het opstellen van een analyseplan,
  - de interpretatie van gegevens,
  - het toetsen van eigen onderzoeksresultaten aan literatuurgegevens,
  - de rapportering en bespreking van de meest relevante bevindingen,
- Leren presenteren in het kader van wetenschappelijk onderzoek

4.2 Masterproef deel 2

In de Masterproef deel 2 (Individuele eindverhandeling) worden de kennis, attitudes en vaardigheden verworven in “Masterproef deel 1” toegepast bij het maken van een eindverhandeling onder individuele begeleiding van een of meerdere promotoren.

De student dient:

- te vertrekken van een duidelijk geformuleerde probleemstelling, eventueel voortbouwend op wat in “Masterproef deel 1” als onderwerp werd gekozen,
- de algemene en concrete doelstellingen van het onderzoek weer te geven,
- de onderzoeksvra(a)g(en) op een wetenschappelijke verantwoorde wijze uiteen te zetten,
- een kritische studie te maken van de wetenschappelijk beschikbare literatuur (en andere informatiebronnen),
- de benodigde methodologie voldoende te beheersen:
  - voor studieopzet, onderzochte populatie, onderzoek- en analysemethodes (indien een eigen studie wordt opgezet),
  - of voor een systematisch en methodologisch correct opgezet literatuuronderzoek,
  - of voor het opstellen van een onderzoeksprotocol,
- een analyse van de resultaten te maken,
- een discussie te voorzien met verwijzing naar de literatuur,
- in een besluit weer te geven in welke mate aan de onderzoeksdoelstelling voldaan is en in hoeverre de onderzoeksvragen beantwoord werden, concrete voorstellen te formuleren voor het beleid in het algemeen en voor de jeugdgezondheidszorg in het bijzonder.

Didactische werkvormen

Masterproef deel 1

- Het zelfstandig verwerken van wetenschappelijke informatie die via leesopdrachten wordt ter beschikking gesteld
- Interactieve colleges waarin, aansluitend bij het zelfstandig studiewerk, voor wetenschappelijke verdieping wordt gezorgd
- Inbreng van eigen praktijkervaring in de groepsdiscussies
- Het in groepsverband concipiëren en uitvoeren van wetenschappelijke opdrachten

Masterproef deel 2

- Voorbereidende seminaria
- Het verder uitwerken van literatuurstudie, veldonderzoek, de analyse, bespreking en rapportering (schriftelijk en mondeling) onder begeleiding van een promotor (en copromotor)

Evaluatie

Masterproef deel 1

- Gequoteerde oefeningen en medewerking tijdens de praktische oefeningen
- Evaluatie van mondelinge presentatie van groepswerk

Masterproef deel 2

- Deelname aan voorbereidende seminaria en presentatie van eigen studieopzet
- Evaluatie van het voorbereidings- en uitvoeringsproces door promotor en/of copromotor
- Evaluatie van het schriftelijke rapport van eindverhandeling
- Evaluatie van de openbare mondelinge verdediging voor een interuniversitair samengestelde jury

5. Beleid en Communicatie (2^e jaar)

Lokatie: K.U.Leuven (Beleid) en UGent (Communicatie)

Studiepunten : 3 (Beleid) + 6 (Communicatie)

Contacturen: 21 (Beleid) + 33 (Communicatie)

Coördinator en lesgever: H. Dierckx (Beleid, K.U.Leuven)
M. Deveugle (Communicatie, UGent)

Aan de studenten wordt aangeleerd methodieken van management toe te passen in preventieve diensten.

Er wordt inzicht in beleidsprocessen en besluitvormingslijnen gegeven zodat de studenten beschikken over de vereiste kennis, vaardigheden en attitudes om te overleggen met beleidsinstanties op alle niveaus, en hen te overtuigen op basis van wetenschappelijke argumenten en elementen uit de praktijk.

De communicatieve vaardigheden worden aangeleerd om te functioneren als jeugdarts.

In enkele inleidende lessen wordt eerst de informatie aangereikt die vereist is om daarna in de leeftijdsgebonden opleidingsonderdelen het zorgsysteem te analyseren, met speciale aandacht voor organisatiestructuren, zorgprocessen, kwaliteitszorg en communicatie.

Volgende topics komen aan bod:

- Overzicht van zorgsystemen in de jeugdgezondheidszorg,
- Kijk op organisaties, organisatiestructuren en interne communicatie,
- Personeelsbeleid en (stijlen van) leidinggeven,
- Werken aan organisatiecultuur,
- Kwaliteitszorg als managementopdracht,
- Implementatiestrategieën,
- Interne en externe communicatie,
- Belemmerende en bevorderende factoren tot communicatie,
- Teamwerking en interdisciplinariteit.

Didactische werkvormen

- Het zelfstandig verwerken van wetenschappelijke informatie die via leesopdrachten wordt ter beschikking gesteld
- Interactieve colleges waarin, aansluitend bij het zelfstandig studiewerk, voor wetenschappelijke verdieping wordt gezorgd
- Inbreng van eigen praktijkervaring in de groepsdiscussies
- Praktische oefeningen (o.a. rollenspel)

Evaluatie

Beleid

- Aanwezigheid en inzet tijdens de lessen
- Evaluatie op basis van een paper

Communicatie

- Medewerking tijdens de praktische oefeningen
- Mondeling examen met schriftelijke voorbereiding
- Evaluatie op basis van casussen